

HARTWIG, Hans (Lillo 3 september 1874 – Bad Godesberg 29 mei 1953).

Was afkomstig uit een Duits gezin in het Antwerpse. Hartwigs vader Ernst was in Hoboken directeur van het filiaal van de Leipziger Wollkämmerie en in 1897 medeoprichter van een plaatselijke afdeling van het Aldeutscher Verband. Hans

volgde een handelsopleiding en vestigde zich weer in Duitsland. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was Hartwig in dienst bij het stadsbestuur van Duisburg, later bij de steenkoolmijn Rheinpreussen in Homberg. Vanaf begin 1918 was hij betrokken bij de poging van de **Deutsch-Flämische Gesellschaft** om de Vlaamse arbeiders in het Ruhrgebied door de zorg voor hun sociale en culturele behoeftes in activistische zin te beïnvloeden. Als leider van het Vlaamse werkliedensecretariaat in Duisburg dat op 17 februari 1918 van start ging, zette hij wekelijkse vergaderingen op touw. Het secretariaat hield twee tehuizen open voor de 1700 Vlaamse arbeiders en voorzag vanaf mei 1918 in onderwijs voor een zeventigtal kinderen.

Hartwig nam op 21 maart 1918 ook het voortouw bij de stichting van een plaatselijke Duisburgse afdeling van de **Deutsch-Flämische Gesellschaft**. De werking voor de Vlaamse arbeiders bracht hem in contact met kringen van het bezettingsbestuur, met name **Konrad Beyerle**, en met activisten als **Pieter Tack** en **August Borms**.

Hij bleef ook na de oorlog met de Vlaamse zaak begaan. In de jaren 1920 was hij in Duisburg de vertrouwensman in een netwerk van Duitse Vlaanderen-vrienden dat **Robert P. Oszwald** vanuit Potsdam poogde uit te bouwen. In februari 1929 nam Hartwig in Antwerpen deel aan de huldemanifestatie voor Borms, die hem drie maanden later in Duisburg een bezoek bracht. Tot zijn vriendenkring behoorden ook de activistische ballingen **Raf Verhulst** (Göttingen) en de oud-activist **Reimond Speleers** (Nederland). In de jaren 1930 had Hartwig contact met het **Vlaamsch Nationaal Verbond** en speelde hij een rol in de financiering van de krant **Volk en Staat**.

LITERATUUR: W. Dolderer, 'Oorlogspropaganda rond de Vlaamse kwestie. De werking van de plaatselijke afdelingen van de Deutsch-Flämische Gesellschaft 1917/18', in WT, jg. 49, nr. 3 (1990), p. 129-145.

WINFRIED DOLDERER